

กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

Academic administration strategies of higher education institutions in Thailand to promote sustainable development

ณัฐกานต์ พวงไพบูลย์

แม่นवाद รชนีกรไกรลาส

Nathakarn Puangpaiboon

Maenwad Rajaneekronkilas

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

Surindra Rajabhat University

Corresponding Corresponding Author, E-mail: wardkangkun@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของ การบริหารวิชาการของสถาบัน อุดมศึกษาในประเทศไทยและ 2) เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหาร งานวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นการ วิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ กลุ่มเป้าหมายคือสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดกระทรวงการ อุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

ผลการวิจัยพบว่า 1) สถาบันอุดมศึกษามีการบริหารด้านวิชาการด้านการพัฒนา หลักสูตรทั้งสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สอดคล้องกันเป็นลำดับที่หนึ่ง การบริหาร วิชาการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการจัดการเรียนการสอนมีความสำคัญเป็นลำดับที่ สอง การบริหารวิชาการด้านการวัดผลประเมินผลมีความสำคัญเป็นลำดับที่สาม และการบริหาร วิชาการเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษามีความสำคัญเป็น ลำดับที่สี่ 2) พบว่ามี 4 กลยุทธ์ดังนี้ กลยุทธ์การวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กลยุทธ์วัดผลประเมิน ผลเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กลยุทธ์ปรับการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและกลยุทธ์เปลี่ยน กระบวนทัศน์หลักสูตร โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ในการนำเสนอกลยุทธ์ การบริหารงานวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: กลยุทธ์การบริหารวิชาการ, การพัฒนาที่ยั่งยืน

Abstract

The research objectives of this research were 1) to study the current and desirable state of academic higher education institutions in Thailand to promote sustainable development and 2) to study the academic administration strategies of higher education institutions to promote sustainable development. This research is the qualitative research and quantitative research. The target audiences are higher education institutions which under the Ministry of Higher Education, Science, Research and Innovation.

The research results are showed that 1) the higher education institutions had the first order of academic administration in curriculum development in both the current and desirable conditions. Academic administration to promote sustainable development in teaching and learning was the second priority. Academic administration to promote sustainable development in evaluation and evaluation was of the third priority. Academic administration to promote sustainable development in the aspect of research for improving the quality of education is of the fourth priority. 2) The 4 strategies as follows: research strategy for sustainable development, evaluation strategy for sustainable development, teaching and learning strategies for sustainable development and strategies to change the course paradigm. With the information obtained from this research, it will be useful to present the academic administration strategies of higher education institutions to promote sustainable development

Keywords: Academic Administration Strategy, Sustainable Development

บทนำ

ในปัจจุบันนานาประเทศทั่วโลกต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืนและกลไกสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืนก็คือการศึกษาที่ประชุมสหประชาชาติได้มีมติประกาศให้ปี พ.ศ. 2548 – 2557 เป็นทศวรรษแห่งการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และนอกจากนั้นยังได้เชิญชวนให้ประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติได้ร่วมกันบูรณาการแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนเข้ากับระบบการศึกษาชาติเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับนานาชาติ โดยมีเป้าหมายหลักคือสร้างเครือข่ายการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพการเรียนการสอนให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เปิดโอกาสให้ประเทศต่าง ๆ มีส่วนร่วมในการปฏิรูปหรือจัดระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยการใช้การเรียนรู้ทุกรูปแบบและการสร้างจิตสำนึกของสาธารณชน ตลอดจนส่งเสริมค่านิยมที่เหมาะสม แนวคิดการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) ซึ่งเป็นกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศที่ได้ให้ความสำคัญแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ตามพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นปรัชญานำทางในการบริหารประเทศ โดยยึดหลักทางสายกลาง มุ่งการพัฒนาที่มีคุณภาพระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลกัน ส่งเสริมพัฒนาอย่างมีคุณภาพ มั่นคงและยั่งยืน นับเป็นการพัฒนาประเทศอย่างองค์รวม โดยประชาชนทุกส่วนมีส่วนร่วม มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันคือ การพัฒนาที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของประชาชนอย่างถาวร รวมถึงการใช้มาตรการสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จของการพัฒนาที่ยั่งยืนคือ การปฏิวัติกระบวนการเรียนรู้และการปฏิรูปการศึกษา ดังเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559 ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ในการปฏิรูปการศึกษาที่นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นปรัชญาพื้นฐานในการกำหนดแผน โดยมีการผสมผสานเรื่องศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมและธรรมชาติอย่างบูรณาการในทุกด้าน มีการเชื่อมโยงอย่างเป็นองค์รวมที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาที่ยั่งยืนทุกด้านอย่างสัมพันธ์เชื่อมโยงเป็นองค์รวมกัน มีการพึ่งพาอาศัยกัน ส่งเสริมสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างพอเหมาะพอดีและมีดุลยภาพทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม (ยุพา เวียงกมล อัดโดตตร, 2554 : 2)

การบริหารงานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาถือเป็นหัวใจหลักในการจัดการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาจะปรากฏเด่นชัดขึ้นเมื่องานบริหารวิชาการประสบผลสำเร็จ งานสำคัญตามภารกิจของ

สถาบันอุดมศึกษาคือ งานวิชาการ หากสถาบันอุดมศึกษาใดดำเนินงานวิชาการผิดพลาด ก็อาจพิจารณาได้ว่าสถาบันการศึกษานั้นประสบความล้มเหลวในการจัดการศึกษา แต่หากสถาบันการศึกษาใดดำเนินงานวิชาการได้สำเร็จลุล่วงด้วยดีก็จะได้รับการยอมรับ จากหลักการบริหารวิชาการของสถานศึกษาจะต้องมีหลักการและวิธีดำเนินงาน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารจึงต้องมีความชัดเจนในเรื่องต่าง ๆ ในปัจจุบันแม้ว่าการศึกษาจะสามารถพัฒนาคนให้มีปัญญามากขึ้น มีความรู้มากขึ้น มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ มีความคิดวิเคราะห์และความสามารถในการเรียนรู้ต่าง ๆ ได้มากขึ้น แต่ก็ยังไม่สามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้โดยอัตโนมัติจึงมีความจำเป็นที่ต้องเปลี่ยนแปลงการศึกษาให้มีพลังในการเสริมสร้างความตระหนัก วิสัยทัศน์และเทคนิควิธีในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ค่านิยม รวมถึงวิถีชีวิตที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน ดังนั้นกระบวนการพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพ เป็นผลผลิตของการศึกษาที่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืนให้เกิดขึ้นได้ในสังคม จึงมีความจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการดังกล่าว เนื่องด้วยเห็นว่าการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นผู้มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่สังคมยุคใหม่ต้องการ โดยที่ประชุมสหประชาชาติ ณ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 5 ข้อดังนี้ (พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์. 2553 : 78)

1. เพื่อส่งเสริมบทบาทการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในการเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน
2. เพื่อสนับสนุนการประสานงาน การสร้างเครือข่าย การแลกเปลี่ยนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
3. ส่งเสริมการเสริมสร้างวิสัยทัศน์ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนด้วยการเรียนรู้และการสร้างความตระหนักของสาธารณชนทุกรูปแบบ
4. สนับสนุนการยกระดับคุณภาพการเรียนรู้และการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
5. พัฒนากลยุทธ์ทุกระดับเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้เข้มแข็ง

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะเป็นประโยชน์ในการนำเสนอกลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาได้นำไปปฏิบัติเป็นกลยุทธ์เดียวกัน รวมถึงสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน

สำหรับองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย
- 2) เพื่อศึกษากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยจากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ตามกรอบแนวคิดการบริหารวิชาการและแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อสอบถามผู้บริหารที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา กลยุทธ์วิธีวิจัยที่เกี่ยวกับการกำหนดกลยุทธ์และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

- 2.1) การบริหารวิชาการ ใช้แนวคิดการบริหารวิชาการ ตามกฎกระทรวง ศึกษาศึกษาธิการ พ.ศ. 2550 ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมินผล และการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- 2.2) แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนใช้แนวคิดของ Ontario Learning for Sustainability Partnership (1996) ใน 3 มิติ คือ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคมและ มิติด้านสิ่งแวดล้อม

- 2.3) การพัฒนาแผนกลยุทธ์ มีส่วนประกอบดังนี้

- 2.3.1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก (Environment Analysis)

- 2.3.2) พิจารณา SWOT

- 2.3.3) การเลือกกลยุทธ์และการจัดวางกลยุทธ์ (Generating Strategic Alternatives)

2.3.4) กำหนดนโยบายและแผนงาน/โครงการตามกลยุทธ์ (Action Plan)

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการให้ผู้บริหารและผู้ที่ มีหน้าเกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ตอบแบบสอบถาม และสัมภาษณ์จากสถาบันอุดมศึกษา กลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 แห่ง ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลากจากสถาบัน อุดมศึกษาที่เป็นประชากรทั้งหมด

การดำเนินการในขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึง ประสงค์ของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน มีวิธี ดำเนินการ 2 วิธีดังนี้

1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนจากแบบสอบถาม

2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนจากการสัมภาษณ์

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์สภาพแวดล้อม ประเมินจุดแข็ง-จุดอ่อน โอกาส-ภาวะ คูกคาม สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาที่ยั่งยืน จากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยนำเสนอการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนา ที่แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 จุดแข็ง จุดอ่อน ของการบริหารวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาเพื่อ ส่งเสริมพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยวิเคราะห์จากสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของ สถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน จากแบบสอบถามตามความคิดเห็นของ ผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร รองวิชาการ และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของสถาบัน อุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและผู้ที่มีหน้าที่ เกี่ยวข้องจากแบบสอบถาม มาแปลความหมายตัวแปรที่การวัดเป็นมาตราประมาณค่าแบบ Likert ชนิด 5 ระดับและมีค่าคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1 - 5 คะแนน โดยกำหนดเกณฑ์ในการ แปลความหมายเป็น 5 ระดับคือ

คะแนนเฉลี่ย	ความหมาย
1.00 - 1.49	ระดับน้อยที่สุด

1.50 - 2.49	ระดับน้อย
2:50 - 3.49	ระดับปานกลาง
3.50 - 4.49	ระดับมาก
4.50 - 5.00	ระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 2 โอกาส ภาวะคุกคาม ของการบริหารวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม

ขั้นตอนที่ 4 ยกร่างกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้วิจัยนำเสนอกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน แบ่งเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 การประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริม การพัฒนาที่ยั่งยืนรายละเอียด มีดังนี้

การประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNI_{modified}) ซึ่ง หมายถึง ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น ใช้ในการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของการบริหาร วิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนประกอบด้วย การบริหาร วิชาการทั้ง 4 ด้านได้แก่ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลประเมิน ผลและการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งแต่ละด้านมีข้อย่อยดังนี้ ด้านการพัฒนา หลักสูตร 4 ประเด็น ด้านการเรียนการสอน 18 ประเด็น ด้านการวัดผลประเมินผล 4 ประเด็น และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 4 ประเด็น รวมทั้งหมด 30 ประเด็น เมื่อนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่เป็นมาตรฐาน ค่า 5 ระดับที่การตอบสนองรายการ มาวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นราย ข้อ ในส่วนที่เป็นข้อมูลสภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนและส่วนที่เป็นข้อมูลสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของ สถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยคำนวณค่าดัชนี PNI_{modified} เพื่อระบุ ความต้องการจำเป็น จากสูตร $PNI_{modified} = (I - D) / D$ (I หมายถึง ค่าเฉลี่ยของความ

คาดหวัง และ D หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นจริง) และกำหนดให้ค่าดัชนี PNI^{modified} ที่มีค่ามากกว่าค่าดัชนี PNI^{modified} เฉลี่ยของความต้องการจำเป็นในแต่ละกลุ่มผู้ระบุความต้องการจำเป็น เป็นค่าที่แสดงถึงความต้องการจำเป็นต้องพัฒนา และเรียงลำดับความสำคัญตามประเด็นความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน จำแนกตามมุมมองของผู้บริหารและผู้ที่ทำหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ โดยการเปรียบเทียบค่าดัชนี PNI^{modified} จากมากไปหาน้อย ซึ่งดัชนี PNI^{modified} ที่มีค่ามากแปลว่า มีความต้องการจำเป็นสูงที่ต้องได้รับความสนใจต้องพัฒนามากกว่าดัชนี PNI^{modified} ที่มีค่าน้อยกว่าและกำหนดให้ต้องมีผู้ให้ข้อมูลอย่างน้อย 1 กลุ่มระบุว่ามีความต้องการจำเป็นพัฒนาผลการประเมินความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน จากมุมมองของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม

ส่วนที่ 2 การจัดกลุ่มความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน จำแนกตามมุมมองของผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนจำแนกตามมุมมองของผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม มาจัดกลุ่มค่าดัชนี PNI^{modified} โดยนำค่าดัชนี PNI^{modified} สูงสุดลบด้วยค่าดัชนี PNI^{modified} ต่ำสุด นำระยะห่างที่ได้มาจัดกลุ่มค่าดัชนี PNI^{modified} เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่มีค่าดัชนี PNI^{modified} สูง กลุ่มที่มีค่าดัชนี PNI^{modified} ปานกลางและกลุ่มที่มีค่าดัชนี PNI^{modified}

ส่วนที่ 3 การกำหนดกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยวิธี SWOT Matrix (ฉบับร่างที่ 1) ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน โดยนำผลการจัดกลุ่มความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน จำแนกตามมุมมองของผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่มซึ่งพิจารณาจากกลุ่มที่มีค่าดัชนี PNI^{modified} สูง กลุ่มที่มีค่าดัชนี PNI^{modified} ปานกลางและกลุ่มที่มีค่าดัชนี PNI^{modified} ต่ำ โดยกลุ่มที่มีค่าดัชนี PNI^{modified} สูง เป็นจุดอ่อนของความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน จำแนกตามมุมมองของผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม เพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอกลยุทธ์ที่จะขจัด/ลดจุดอ่อน สำหรับที่มีค่าดัชนี PNI^{modified} ปานกลางและที่มีค่าดัชนี PNI^{modified} ต่ำ จะเป็นจุดแข็งของความต้องการจำเป็นของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน จำแนกตามมุมมองของผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม เพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอกลยุทธ์ที่จะเสริมจุดแข็ง แล้วนำมาสังเคราะห์เพื่อเป็นข้อมูลใน

การกำหนดกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบัน อุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก โดยวิเคราะห์ โอกาส ภาวะคุกคาม ของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ตามมุมมอง ของผู้ให้ข้อมูล 3 กลุ่ม โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

3) การวิเคราะห์ SWOT Analysis นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก มาจัดทำ SWOT Matrix เพื่อ กำหนดกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน และการจัดทำ SWOT Matrix ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1) จุดแข็ง (Strength = S) วิเคราะห์จากการประเมินความต้องการ จำเป็นที่มีค่าดัชนี PNI_{modified} ต่ำ จะเป็นจุดแข็งของความต้องการจำเป็นของการบริหาร วิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน จำแนกตามมุมมองของผู้ให้ ข้อมูล 3 กลุ่มเพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอกลยุทธ์ที่จะเสริมจุดแข็ง

3.2) จุดอ่อน (W = Weaknesses) วิเคราะห์จากการประเมินความต้องการ จำเป็นที่มีค่าดัชนี PNI_{modified} สูง เป็นจุดอ่อนของความต้องการจำเป็นของการบริหาร วิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน จำแนกตามมุมมองของผู้ให้ ข้อมูล 3 กลุ่มเพื่อเป็นข้อมูลในการนำเสนอกลยุทธ์ที่จะขจัด / ลดจุดอ่อน

3.3) โอกาส (O = Opportunities) ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม โดยหาแนวทางส่งเสริมให้เกิดโอกาส

3.4) ภาวะคุกคาม (T= Threats) ผู้วิจัยวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ ตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลทั้ง 3 กลุ่ม โดยหลีกเลี่ยงแนวทางที่จะเกิดภาวะคุกคาม โดย จัดทำเป็นตาราง SWOT Matrix ด้วยการจับคู่ ดังนี้

(1) จับคู่จุดแข็ง-โอกาส (SO) กำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับช่อง นี้เป็นกลยุทธ์ที่ใช้จุดแข็งเพื่อให้ได้รับโอกาสมากที่สุดหรือเรียกว่ากลยุทธ์เพื่อขยายงานและ สร้างความเจริญเติบโต

(2) จับคู่จุดแข็ง- ภาวะคุกคาม (ST) กำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสม สำหรับช่องนี้เป็นกลยุทธ์ที่ใช้จุดแข็งเพื่อหลีกเลี่ยงอุปสรรค หรือเรียกว่า กลยุทธ์รักษา เสถียรภาพ ชะลอ ปรับปรุงพัฒนาสมรรถนะภายในเพื่อรอโอกาสที่เหมาะสมในการดำเนิน กิจการให้เจริญเติบโตต่อไป

(3) จับคู่จุดอ่อน-โอกาส (WO) กำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับช่อง

นี้เป็นกลยุทธ์ลดจุดอ่อน หรือกลยุทธ์ส่งเสริม ปรับปรุง เร่งรัดเพื่อสร้างโอกาสในการขยายงานหรือสร้างความเจริญเติบโตในอนาคต

(4) จับคู่จุดอ่อน-ภาวะคุกคาม กำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับช่องนี้ โดยเป็นกลยุทธ์ลดจุดอ่อน และหลีกเลี่ยงอุปสรรค หรือเรียกว่ากลยุทธ์ตัดทอน ยุบเลิก ควบกิจการ

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบร่างกลยุทธ์โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 15 คน ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา การวิจัยและประเมินผล และมีความรู้ ความสามารถและมีผลงานวิชาการที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเป็นผู้ประเมินความเหมาะสมของกลยุทธ์ ผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจงแล้วปรับแก้ไขร่างกลยุทธ์

การตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยตรวจสอบกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนดังนี้

การตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน จากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบัน อุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 15 ท่าน ได้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหาร การศึกษาจำนวน 7 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษาจำนวน 5 ท่าน และอาจารย์มหาวิทยาลัยหรือผู้มีผลวิชาการที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนอีก 3 ท่าน โดยใช้วิธีส่งเอกสารทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์และดำเนินการส่งเอกสารด้วยตนเอง ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

ขั้นตอนที่ 6 ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้หรือประสบการณ์ด้านการบริหารการศึกษา การบริหารสถานศึกษา การวิจัย และประเมินผล และมีความรู้ความสามารถและมีผลงานวิชาการที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยได้เลือกแบบเจาะจง จำนวน 11 คน ทำการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group Technique) และปรับปรุงกลยุทธ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

การสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องผู้วิจัยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 11 ท่าน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษาจำนวน 5 ท่าน ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารสถานศึกษา จำนวน 3 ท่าน และอาจารย์มหาวิทยาลัยหรือผู้มีผลวิชาการที่เกี่ยวกับการพัฒนาที่ยั่งยืนอีก 3 ท่าน รวมทั้งสิ้น 11 คน

ผลการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยนำกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน มานำเสนอเป็นกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้มีการเก็บข้อมูลในการวิจัย 2 ลักษณะ คือข้อมูลเชิงปริมาณ คือ การตอบแบบสอบถาม และข้อมูลเชิงคุณภาพคือข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยขอแนะนำเสนอตามลำดับดังนี้

1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนจากการสอบถาม

1.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1.1) ประชากร คือสถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาจำนวน 157แห่ง โดยแบ่งเป็น สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 78 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐบาล 14 แห่ง สถาบันอุดมศึกษาเอกชน 69 แห่ง และวิทยาลัยชุมชน 19 แห่ง แล้วกำหนดให้จังหวัดที่เป็นศูนย์กลางของกลุ่มจังหวัดเป็นตัวแทนประชากร

1.1.2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สถาบันอุดมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 20 แห่ง จากกลุ่มประชากรดังกล่าว ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling)

2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนจากการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้พิจารณาการเป็นตัวแทนที่ดีจากสถาบันอุดมศึกษาในเขตเมืองและนอกเขตเมืองอย่างละ 1 แห่ง ซึ่งได้มาด้วยวิธีการสุ่มอย่างแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ในขั้นตอนนี้ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์แบบ

มีโครงสร้าง และแบบตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างดังนี้

1. แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เพื่อสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ตามกรอบแนวคิดการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา และแนวคิดการพัฒนายั่งยืน โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1.1) กำหนดประเด็นหลักในการสร้างแบบสอบถามจากกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.2) จัดทำร่างแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนายั่งยืนและรายการข้อคำถามแต่ละประเด็นเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนายั่งยืนใช้คำตอบแบบตอบสนองคู่

ตอนที่ 3 คำถามปลายเปิด

รายละเอียดในการสร้างมีเป็นลำดับดังนี้

1) ศึกษาขั้นตอนในการสร้างแบบสอบถามดังรายละเอียดต่อไปนี้

(1) ศึกษาและทบทวนทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ต้องการ นำมาสร้างแบบสอบถาม ซึ่งตัวแปรดังกล่าวได้แก่ การบริหารงานวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา 4 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการวัดผลประเมินผล และด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

(2) กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของการบริหารงานวิชาการทั้ง 4 ด้านให้ชัดเจน

2) สร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้คำตอบแบบตอบสนองคู่ (Dual Responses) มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

(1) ศึกษานิยามเชิงปฏิบัติการของการบริหารวิชาการ ทั้ง 4 ด้านให้ชัดเจน รวมทั้งศึกษานิยามกรอบแนวคิดการพัฒนายั่งยืน ตามกรอบแนวคิดของ Ontario Learning for Sustainability Partnership (OLSP) (1996)

(2) นำรายละเอียดของการพัฒนาที่ยั่งยืนจากกรอบแนวคิดของ The Ontario Partnership (1996) ใน 3 มิติ คือ มิติด้านเศรษฐกิจ มิติด้านสังคม และด้านสิ่งแวดล้อมมาสร้างเป็นข้อคำถามของแบบสอบถาม

(3) นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงตาม (Content Validity) ตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์และความครอบคลุมของคำถาม และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแบบสอบถามให้ดีขึ้น

(4) ตรวจสอบความเหมาะสมของแบบสอบถามที่สร้างขึ้นว่า มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ โดยนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคำแนะนำของที่ปรึกษาไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่าน ได้แก่ อาจารย์ที่สอนสาขาวิชาการพัฒนาที่ยั่งยืน จำนวน 3 ท่าน และอาจารย์มีความเชี่ยวชาญด้านการบริหารวิชาการ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาตลอดจนความครอบคลุมของคำถามและความชัดเจนของการใช้ภาษา การตรวจสอบพิจารณาตามแบบประเมินดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ มีมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตัดสินว่าประเด็นต่าง ๆ ที่พิจารณามีความเหมาะสมหรือไม่แน่ใจ หรือไม่เหมาะสม และใช้สูตรการคำนวณดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตามวิธีของ โรวินेलลี (Rovinelli) และแฮมเบิลตัน (Hamblenton) (ศิริชัย กาญจนวาสี. 2552 : 242) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ความเที่ยงตรงทางเนื้อหาที่ใช้ได้โดยใช้ค่า IOC ที่มีค่าตั้งแต่ .50 ถึง 1.00

(5) นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหาร รองฝ่ายวิชาการ และผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเข้าใจในการใช้ภาษาและประเด็นการตอบของข้อคำถามในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วหาค่าความเที่ยง ด้วยวิธีการประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.70 ขึ้นไป จึงยอมรับว่า แบบสอบถามมีความเที่ยงโดยแบบสอบถามนี้ มีค่าพิสัยความเที่ยงเท่ากับ 0.9692 ซึ่งถือว่า แบบสอบถามที่สร้างขึ้น มีความเหมาะสมและสามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ใช้ข้อมูลได้

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบสัมภาษณ์ เพื่อสัมภาษณ์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน แบบสัมภาษณ์นี้ผู้วิจัยนำไปให้ที่ปรึกษาตรวจ

สอบความตรงตามเนื้อหาตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์ และความครอบคลุมของคำถามที่มุ่งสัมภาษณ์ และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำก่อนนำไปใช้จริง

3. แบบตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์ เพื่อสอบถามผู้ทรงคุณวุฒิถึงความเหมาะสมของกลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน แบบตรวจสอบความเหมาะสมของกลยุทธ์นี้ผู้วิจัยนำไปให้ที่ปรึกษาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาตลอดจนความครบถ้วนสมบูรณ์ของคำถามที่มุ่งสอบถาม และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำก่อนนำไปใช้จริง

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 2 ข้อ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน และ 2) เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังต่อไปนี้

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของสถาบัน อุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน พบว่าค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน เรียงตามลำดับความสำคัญจากผู้ให้ข้อมูล มีดังต่อไปนี้ 1) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา 2) การวัดผลประเมินผล 3) การจัดการเรียนการสอน และ 4) การพัฒนาหลักสูตร ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และลำดับความสำคัญของการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน (n = 81)

การบริหารวิชาการ	สภาพปัจจุบัน Mean	สภาพที่พึง ประสงค์ Mean	PNI modified	ลำดับ ความสำคัญ
------------------	----------------------	-------------------------------	-----------------	--------------------

1. การวิจัยเพื่อพัฒนา คุณภาพ การศึกษา	3.07	4.16	0.34	1
2. การวัดผลประเมินผล	3.42	4.33	0.27	2
3. การจัดการเรียนการสอน	3.64	4.44	0.22	3
4. การพัฒนาหลักสูตร	3.76	4.51	0.21	4
รวม	3.47	4.36	0.25	

จากวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการศึกษากลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนประกอบด้วยกลยุทธ์หลัก 4 กลยุทธ์ ดังนี้ 1) พลิกโฉมการวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 2) วัดผลประเมินผลการพัฒนาที่ยั่งยืน 3) ปรับการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และ 4) เปลี่ยนกระบวนการทัศน์หลักสูตรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน สำหรับกลยุทธ์ที่ 1 มี 3 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์ระดมทุนสนับสนุนวิจัยของอาจารย์และนักศึกษาเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน กลยุทธ์จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้การวิจัยของอาจารย์และนักศึกษา และกลยุทธ์เสริมสร้างเครือข่ายความเข้มแข็งของการวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 2 มี 2 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์วิจัยและพัฒนาการวัดผลประเมินผลด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนและกลยุทธ์วัดผลประเมินผลงานโดยใช้ตัวชี้วัดผลงานด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน กลยุทธ์ที่ 3 มี 3 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์ปรับการเรียนเปลี่ยนการสอนเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการพัฒนาที่ยั่งยืนของผู้เรียน กลยุทธ์วิเคราะห์เจาะลึกข้อมูลสารสนเทศที่สนับสนุนการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และกลยุทธ์แสวงหาความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมในการพัฒนาพฤติกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม กลยุทธ์ที่ 4 มี 3 กลยุทธ์รอง ได้แก่ กลยุทธ์วิจัยและพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน กลยุทธ์พัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในการปรับปรุงหลักสูตรสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่อง และกลยุทธ์กระชับความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายและชุมชนในการระดมทรัพยากรเพื่อการปรับปรุงหลักสูตร

อภิปรายผล

กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนที่ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ามานั้น อภิปรายผลแบ่งได้เป็น 2 ส่วน ดังต่อไปนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาที่มีการบริหารวิชาการด้านการพัฒนาหลักสูตรทั้งสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์สอดคล้องกันคือเป็นลำดับที่ 1 แสดงให้เห็นว่าการบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ความสำคัญด้านการพัฒนาหลักสูตรมากที่สุดซึ่งแสดงให้เห็นว่าสิ่งที่มีความสำคัญในการขับเคลื่อนการบริหารงานของสถาบัน อุดมศึกษาที่มีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดหลักสูตรเป็นอันดับแรกเพื่อเป็นเข็มทิศเป็นแนวทางให้สถาบันได้ปฏิบัติด้วยการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการปฏิบัติที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพสังคมอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนมีทักษะและการปฏิบัติที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนมีทักษะและการปฏิบัติที่ส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจที่ยั่งยืน และมีวัตถุประสงค์ให้ผู้เรียนมีความตระหนักในวิกฤตของการพัฒนา อันถือเป็นแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวคิดของ Ontario Learning for Sustainability Partnership ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของจูลีลักษณ์ พิมพ์รสและคงศักดิ์ ธาตุทอง นอกจากนี้ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ ได้กล่าวถึงหลักการในการบริหารวิชาการไว้ว่าประกอบไปด้วยหลักแห่งประสิทธิภาพ การศึกษาตามกำหนดของหลักสูตร โดยไม่ลาออกกลางคัน เรียนเกินเวลาและช้ากว่ากำหนด และหลักแห่งประสิทธิผล ซึ่งได้ผลผลิตตาม จุดมุ่งหมายที่วางไว้ นั่นคือ นักเรียนนักศึกษา มีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีความรู้ความสามารถทักษะ คุณภาพ และการจัดการได้

2. กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ประกอบไปด้วย 1) กลยุทธ์การวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นกลยุทธ์ที่เสริมสร้างเครือข่ายความเข้มแข็งของการวิจัยเพื่อพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะการมีเครือข่ายทางด้านการวิจัยจะเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่กว้างขวางในวงวิชาการเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมนักวิจัยและเป็นการประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่ายให้กว้างขวางยิ่งขึ้นสอดคล้องกับการศึกษาของศิริมาต โกศลย์พิพัฒน์ (ศิริมาต โกศลย์พิพัฒน์, 2553 : 38) 2) กลยุทธ์วัดผลประเมินผลการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลการศึกษาพบว่า สมรรถนะด้านการเตรียมการสอนและการวางแผนการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และด้านการวัดผลประเมิน ผลการเรียนรู้การสอนอยู่ในระดับปานกลาง (Jairo H. Garcia. 2010) พบว่าการประเมินผลการจัดการศึกษาอาจนำมาใช้เป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาในอนาคตที่จะดำเนินการวัดผลประเมิน ผลความยั่งยืนในสถาบันการศึกษาอย่างเต็มรูปแบบ 3) กลยุทธ์ปรับการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ครูผู้สอนต้องมีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นมาใช้ในการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปดัง (Dess, G and Miller, A.

1993) ได้กล่าวไว้ ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับวิไลพร วงศ์ฤทธิ (วิไลพร วงศ์ฤทธิ, 2547 : 82) และ 4) กลยุทธ์เปลี่ยนกระบวนทัศน์หลักสูตร หากสถานศึกษาสามารถปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์การพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมได้แล้วก็จะเป็นแนวทางแห่ง ความสำเร็จแรกที่จะนำไปสู่การเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ผลการวิจัยสอดคล้องกับผลการวิจัยของกิตติมา ไกรพิรพรรณ. (กิตติมา ไกรพิรพรรณ, 2550 : 75)

องค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัย

สรุป

จากผลการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน ทำให้ทราบว่าสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึง

ประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษาเป็นอย่างไร ซึ่งจะทำให้ได้ทราบแนวทางในการที่จะพัฒนา และปรับปรุงสภาพการบริหารงานวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพต่อไป โดยสามารถสรุปกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาในการบริหารงานวิชาการใน สถาบันอุดมศึกษาได้ 4 กลยุทธ์ดังต่อไปนี้ 1. กลยุทธ์พลิกโฉมการวิจัยเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 2. กลยุทธ์วัดผลประเมินผลเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน 3. กลยุทธ์ปรับการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และ 4. กลยุทธ์เปลี่ยนกระบวนทัศน์หลักสูตรเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

บรรณานุกรม

- กิตติมา ไกรพิรพรรณ. (2550). การพัฒนาหลักสูตรพหุศาสตร์พื้นฐานสู่การสร้าง จิตวิทยาศาสตร์โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน :กรณีชุมชนบ้านคีรีวง อำเภอ ลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขา วิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรัสลักษณ์ พิมพ์สและคงศักดิ์ ธาตุทอง. (2552). การศึกษารูปแบบการดำเนินงานของ โรงเรียนสิ่งแวดล้อมเพื่อความยั่งยืน (Sustainable School) ในรัฐวิกทอเรีย ประเทศออสเตรเลีย. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยของแก่น.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์สื่อ เสริมกรุงเทพมหานคร.
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2553). การจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน : พื้นฐานการ ศึกษาด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : ไทยสัมพันธ์.
- ยุพา เวียงกมล อัดโตดดร. (2554). กลยุทธ์การบริหารวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิไลพร วงศ์ฤทธิ. (2547). การปฏิบัติงานวิชาการของครูมัธยมศึกษาในโรงเรียนที่เข้า ร่วมโครงการวิจัยและพัฒนาเพื่อปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ ปริญญาโท สาขาวิชาเทคนิคการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร คณะ ครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2552). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ศิริมาศ โกศลย์พิพัฒน์. (2553). **การพัฒนากระบวนการบริหารสาขาการศึกษาปฐมวัย ของคณะ ครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มจังหวัดภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.**
- Dess, G and Miller, A. (1993). **Strategic Management.** Singapore : Mc Graw-Hill.
- Jairo H. Garcia. (2010). **Assessment of education for sustainable development in Universities in Costa Rica : Implications for Latin America and the Caribbean.** A dissertation Doctor of Education in Educational Technology. Pepperdine University : Copyright ProQuest, UMI Dissertations 2010.
- Ontario Learning for Sustainability Partnership (OLSP). (1996). **Learning for Sustainability : Essential Outcomes and Classroom Learning Strategies.** Toronto : OLSP.